

Veronica Balaj / Exil de zi și noapte

Veronica Balaj / Exil de jour et de nuit

Veronica Balaj

EXIL DE ZI ȘI NOAPTE

Ediție bilingvă româno-franceză

**Traducere de Rodica Opreanu
Cu o prefață de GrațIELA Benga**

EDITURA ANTHROPOS

Veronica Balaj

EXIL DE JOUR ET DE NUIT

Edition bilingue roumaine-française

**Version française par Rodica Opreanu
Préface par Gratiela Benga**

EDITION ANTHROPOS

Grafica copertei: *Adriana Weimar*
Tehnoredactare: *Rodica Nicolae*

© Veronica Balaj
© Editura Anthropos (2010)

I.S.B.N.: 978-973-7985-79-8

*Cristinei,
Andradei
și Medanei-Patricia*

Prefață

Nu mulți sunt aceia care trăiesc așezarea în cultură cu bucuria cu care o trăiește Veronica Balaj. Reputat jurnalist, Veronica Balaj este și autoarea unui șir de volume (de poezie și proză), așteptate cu interes pe scena culturală a Timișoarei. *Cu îngerul la arat* (1998), *Ritualuri de scrib* (1998), *Băutori de nepăsări* (2003), *Poeme în civil/Timeless Hallucinations* (2006) sunt câteva dintre exemplele care pot da oricând măsura sensibilității lirice a Veronicăi Balaj. Nici construcțiile narative de mai mică sau mai mare amplitudine nu îi sunt străine, autoarea exersându-și condeiul atât în proză scurtă (*Ploua la Troia* — 1994), cât și în roman (*Sărbători amânate* — 1993, *Baltazara* — 2001, *Carnavalul damelor* — 2006).

Exil de zi și noapte apare într-un ceas al recapitulărilor. O recapitulare secvențială, pentru buna fixare a unor etape înainte de a păși, cu încredere, mai departe. E o carte în ale cărei secțiuni sunt adunate poeme din volumele publicate în anii anteriori (*Poeme în civil* și *Băutori de nepăsări*), dar și *poeme noi*, vorbind în numele stărilor de acum. Așadar, nu doar o antologie este *Exil de zi și noapte*, cât mai degrabă montajul unor cadre lirice astfel încât, dincolo de cele trei momente ale înregistrării, să se descopere evoluția subiectivității în timpul ei natural.

De o plasticitate care vrea să îmbine forța devenirii cu delicatețea conturilor, poemele primei secțiuni concentrează cu precădere patosul mărturisirii. Indiferent de starea interioară dominantă (de la tristețe, însingurare și confuzie până la uimire și exuberanță), din versurile Veronicăi Balaj se răsfrânge bucuria decupajului cultural, prilej de liberă confesiune și de spectaculoasă fantazare. Adăpostită în adâncurile memoriei sau

în zonele neștiute ale interiorității, realitatea (ne)văzută e adusă mai aproape și luată în posesie. La fel, cuvintele realității — înșirate într-o mărturisire lirică sau smulse de sub membrana imprevizibilă a oniricului.

În om, totul este cuvânt și cale. Grosso modo, viziunea lirică a Veronicăi Balaj s-ar putea sintetiza în acești termeni. Fie că duce pe hornul casei, ca în *Poveste mișcată*, fie că trece prin oglindă, calea îndrumă spre o ascensiune. *Poemele în civil*, bunăoară, nu concep existența pe orizontală. Chiar dacă odihna sau somnul deghizează adesea o cădere, autoarea creionează un spațiu în care oniricul se definește, în ultimă instanță, numai prin sensul lui ascendent. E un vis aerian, în care continuitatea imaginilor înfruntă inerția indusă de blocajul imaginației. Trecerea prin suprafețele speculare nu duce spre „țara minunilor”, căci dincolo de oglindă se află numai preliminariile unei călătorii revelatoare. O pregătire înainte de marea plecare, o inițiere — la un pas de ratare, în ciuda desprinderii ascensionale pe care a experimentat-o, plină de temeri, ființa — găseam în volumul anterior, *Poeme în civil*, anunțând parcă *Exilul...* ce va să vină: „pășeam afectuos,/ prin lumina oglinzii/ — echilibristică precară — / când întunericul / îngustat foarte, / mă sufocă, / am înnoptat / împreună cu niște îngeri / zăbovitori / în ciubote scâlciate / de atâta umblare; / le ceream o amânare / de neînchipuit, / nu se-nvoiau / îmi puseră între buze / o floare / zăbală și alinare, / de atâta izbăvire / îmi lăcrima întunericul / nopților viitoare”... (*Balada plecării în Vislanda*). De data aceasta, voluptatea onirică este înlocuită de un hipnotism antinomic. Căutând și, în același timp, refuzând calea, eul rămâne suspendat în zbor, incapabil să își asume instinctul profund al imponderabilității. Și, implicit, al luminii pe care zborul o extrage din întuneric. Ratarea ascensiunii nu este, la urma urmei, decât o amânare. Captivă între pământ și cer, ființa

cercetează înfrigurată drumul spre Vislanda, înțelegând că reperele nu trebuie căutate în afară, pe harta atent întocmită a universului, ci înăuntru, în dinamica nevăzută a sinelui. Căderea în genunchi ar proteja, prin urmare, adevărata verticalizare a ființei : voința de elan și saltul ascensional.

Într-un dialog imaginar cu *celălalt* și, mai ales, față în față cu ea însăși, autoarea exploatează resursele imaginarului și ale nostalgiei paradisiace, cumulându-le cu o serie de modele livrești (Mercur, Pan, Venus, Marte, Iov, Apostolul Pavel ș.a.) sau cu armoniile străvechilor balade. Eposul se încarcă uneori de aluviunile simbolice ale prăbușirii – a doua direcție pe care o include verticalizarea. Astele prinse în horă ar putea prilejui, în fond, descifrarea tainelor cerești și recuperarea stării originare a ființei, printr-o reorientare lucidă a sensului ontic: „Prințesă Andrada, / dau știre vouă, / se zvântură-n câmpii / zăpada / meșteră în danț și armonii, / halucinant, / într-o horă, / de fulgi și aște, / adună pufoase / numele voastre. / Prințesă, / prin albul zbruciumat, / casa pare o moară / care macină ninsoare; / în poartă, piticul / dichisit străjer / cu părul vopsit / stacojiu, / adus nițel de spate / uită parola, / are vedenii / și se-mbată / cu lapte. / [...]” (*Baladă cu viori și zăpadă*) Setea de viață se împletește, în poemele Veronicăi Balaj, cu mirajul sărbătorii. Marea sărbătoare se metamorfozează, primește forme derizorii, degradate și alienante. Bunăoară, cadența ritualică din *Baladă cu viori și zăpadă* însotește un spectacol atipic. O sărbătoare degradată și, în egală măsură, deprimantă. S-a pierdut sensul, s-a ratat intrarea în ordinea privilegiată a lumii. Există, undeva, o ruptură. Există, mai ales, un timp al rupturii, în care starea de grație e (re)trăită numai ca un „fost joc banal”. Însă coloratura stridentă a spectacolului, sunetul lui violent nu sunt străine de nostalgia mării sărbători. *Desen cu fuste crețe și sentimental*

înflorate, Rol principal într-un spectacol deocheat și Spectacol pentru întărâtarea vremurilor transcriu scenariile unei sărbători continue. Implicit, neautentice. Sărbătoreșcul a fost înlocuit de spectacular, haosul a învins ordinea. Când spațiul consacrat e umbrit de veselie târgului și timpul — marcat de dansul pățimaș al țigăncilor, ruptura pare a fi iremediabilă. „... preț de doi leuți / costă aventura / în bărcile de hârtie / pe care scrie / același cuvânt luat de val / casa de vis-à-vis / e toată un verde, / stăpânului / mulți îi zic nebun / el râde ca-ntr-un ritual / învățat pe de rost / [...] / și poartă lipită / pe cămașă / fotografia lui / din vremea când / fuma pipă / orăcăitul broaștei / rătăcite în ierburi / sună a litanie refuzată.” (*Rol principal într-un spectacol deocheat*) Imaginile s-ar situa la limita dintre viziunea spectaculară, derizoriu-maladivă, și desfășurările coșmarești. În acest cadru, problematizarea ia forme patetice, fără a fi însă mai puțin gravă (*Desen cu fuste crețe și sentimental înflorate*). Discursul alunecă dinspre imagine spre afect și idee, astfel încât, oricât de fluentă ar fi derularea secvențelor scenice, ultimele versuri din poem ajung să dezvăluie tensiunea lăuntrică a subiectului, migrând ușor spre abstract. Se mărturisește astfel o întreagă problematică existențială, ivită dintr-o distincție majoră: rătăcirea în preajma morții (prelungă, chinuitoare, dramatică) și sfârșitul propriu-zis (irepetabil, definitiv).

Când recurge la modele livești, poemul se articulează mai mult cultural decât liric (*Îngăduință pentru Pan, Amiază nevindecată*). În *Motiv din vechea carte*, materialul din depozitul moștenit de imagini se lasă valorificat într-o meditație asupra condiției duble a artistului – creatură și creator. Așadar, două căi de urmat, fiecare cu eternitatea ei. Dar și legătura dintre acțiune, reflecție și gratuitatea actului creator: „... Iov, singuratic în ploaie / aseară / mă chema / la o mărturisire /

istovitoare / cu lașitate / mă îndepărtam / pe o navă utopică / din cuvinte / plutitoare / între marea judecată / și poezie” (*Motiv din vechea carte*). Pe linia marcată de datele culturale merg, de altfel, cele mai multe dintre poemele secțiunii a doua, *Băutori de nepăsări*. Se pun în joc mici explozii ale imaginarului, într-un amestec de aviditate a evocării (fantazării) și aspirație spirituală. Cu un nucleu suprarealist, profuziunea imaginilor delirante din *Cai, cu păsări pe creștet*, de pildă, caracterizează un univers de fantasmе stilizate sau, mai precis, convenționalizate, conjugând detaliul cotidian cu atmosfera oniric-spectrală. Ivite dintr-un interior bântuit de inventarul cultural-estetizant, imaginile se rostogolesc neobosite în căutarea sensului, a ordinii firești pe care lumea, cândva, a pierdut-o. Și mai ales, în căutarea unui (anume) timp. Nimic altceva nu traversează poemele Veronicăi Balaj cu o mai mare constanță decât vârstele timpului — cea a începuturilor lumii și ființei, dar și cea a căderii și a ispășirii (*Vera Iconia II, Cai, cu păsări pe creștet, Dizarmonii și Ciné-verité*).

În alte poeme, câte un personaj devine un soi de agent al descoperirii eului profund, mai precis a dimensiunii sale spirituale. Cadrul e același, cu o viziune grefată pe structura confesivă a discursului și pe îmbinarea artizanală a cuvintelor, ce denotă gustul mai general pentru artificul manierizant. Dacă geometria lumii este profund bulversată, atunci subiectul poetic trebuie să transforme tânjirea după ordinea pierdută într-o mișcare eficientă spiritual. Sau într-un travaliu ascensional. Nu mai e doar ființa care își regândește viața, ci și călăuza de circumstanță a celor rătăciți. „Mă obișnuisem deja; / îngerul rătăcea / pe drum / cântând / ori / se lăsa ferecat, / purtat / într-o cușcă / privit / ațâțat / în număr de circ; / se-ntâmpla / și s-adoar-mă-n plină zi / pe umărul cuiva / sau pe creștet; / (dar

mă mai slujea / cât de cât); / coșmarurile lui nu erau de dorit; / tresărea / scotea flăcări / pe nas, pe gură, / chema ploaia / (el știa de unde) / își înmuia-spăla / aripile / ca pe niște rufe; / [...] / Unii îl purtau / de la rugăciune la zeflema / primea pâinea cea / de toate zilele și / cuvinte frumoase / (false proteze pentru / iluzia iubirii) / până când, / într-o învălmășeală / de zăpezi / și cuvinte căzute / o aripă i se rupse / [...] / îl aburc / pe umărul stâng / gâfâi spre locul zăpezilor / albe-albăstrui / să-i fac / o aripă de rezervă / numai / de n-ar ploua / să nu-i topească / aripa / îmi zic, / dar Îngerul / se preschimbă sub ochii mei / în trunchi de copac.” (*Înger cu aripă de gheață*)

Sensurile care păreau să i se decripteze cu ușurință se pot transforma, iată, în formă, așa cum necorporalul, la rândul lui, poate cădea în materie.

Deruta și retorica descumpănirii nu ajung până în pragul crizei. Rotirea în jurul acelorași obsesii (calea, sensul, timpul, moartea) se face mai degrabă în ritmul gândului controlat, decât al dezechilibrului transpus în expresie. Chiar și în secvențele în care obsesia se prelungește în sfera fantazării delirante, aceasta se produce, așa cum am mai observat, pe un fundament esențialmente livresc, cu o preferință pentru elementele imaginarului manierist-spectacular. Se întâmplă totuși ca somptuoasele sedimente culturale să lase loc și unor linii tăiate abrupt, printre care căutarea de sine și intimitatea morții ies la iveală dintr-un substrat mitic abia conturat (*Happy Face, Exil de zi și noapte*).

Atunci când își comprimă viața în câteva clipe, prin magia jocului de flăcări, autoarea are privilegiul de a descoperi punctele de convergență între taina începuturilor și existența actuală. Destinul și expresia lui individuală se unesc în materia vie a cuvântului, resimțit nu ca semn al purității absolute (precum în *Ciné-verité*), ci ca purtător al erorii dintâi. Dar și ca o formă de eliberare (lirică?) de sub presiunea sufocantă a

trecerii: „sosește jonglerul / cu rol principal / – îmi sărbătoresc / toate zilele de naștere / deodată / și stau / înrămată / între flăcările / ieșite din mâinile lui / spectacol de grădină / cu tăiere de noroc / și gustul cuvintelor / rodite / într-un gutui / și-un măr/ cu sămânța picată / din Eden / taman în pătratul meu / existențial / [...] / un tablou mișcător, izbutit / scheunatul unui piscoi/ zgârâie carnea nopții / în căutare de mâncare / secundele vin, desfrânate / laolaltă / din mai multe direcții [...]” (*Aniversare și tăiere de noroc*).

Poemele Veronicăi Balaj compun și recompun o lume stratificată, în care cultura și natura își au locul bine stabilit. Asimilarea unei tradiții a imaginarului se împletește cu calculul artizanal iar volutele lăuntrice, cu plasticitatea teatrală. Autoarea își scrie poemele cu o mână reală, din carne și sânge, dar și cu o alta, fantasmatică, a cărei mișcare pe hârtie traduce forța sau fragilitatea indefinibilă a interiorității — în fața vieții și a trecerii. În fața poeziei.

Grațîela Benga

Préface

Il n'existe pas beaucoup de gens qui vivent la stabilité dans la culture avec la joie de Veronica Balaj. Renommée journaliste, Veronica Balaj est, en même temps, l'auteur d'une série de volumes (de poésie et de prose), attendus avec intérêt sur la scène culturelle de Timișoara. Avec «l'Ange au labour» (1998), «Rituels de scribe» (1998), «Buveurs de nonchalance» (2003), «Poèmes en civil/ Timeless Hallucinations» (2006) ne sont que quelques exemples qui puissent être toujours des témoins de la sensibilité lyrique de Veronica Balaj. Les constructions narratives de petite ou grande amplitude ne lui sont pas étrangères, l'auteur exerçant son porte-plume autant dans la prose courte («Il pleuvait à Troie» — 1994) que dans les romans («Fêtes remises» — 1993, «Baltazara» — 2001, «Le carnaval des dames» — 2006).

«Exil de jour et nuit» paraît à un temps des révisions. Une répétition séquentielle, pour bien fixer une étape avant d'aller, avec confiance, plus loin. C'est un livre où l'auteur a réuni des poèmes des volumes publiés dans les années antérieures («Poèmes en civil» et «Buveurs de nonchalance») mais de nouveaux poèmes aussi, qui parlent au nom des états d'âme présents. Donc, «Exil de jour et de nuit» n'est qu'une simple anthologie, mais, plutôt le montage des cadres lyriques, ainsi que, sauf les trois moments de l'enregistrement on découvre l'évolution de la subjectivité en son temps naturel.

D'une plasticité qui veut réunir la force de l'évolution à la finesse des contours, les poèmes de la première section concentrent spécialement le pathos du témoignage. N'importe l'état intérieur dominant (de la tristesse, solitude et confusion

jusqu'à l'étonnement et l'exubérance) des vers de Veronica Balaj découle la joie du découpage culturel, prétexte d'une libre confession et d'un délire spectaculaire. Cachée dans les abîmes de la mémoire ou dans les zones inconnues de l'intériorité, la réalité (non) vue est apportée plus près et prise en possession. De même, les mots de la réalité, alignés dans un témoignage lyrique ou arrachés de sous la membrane imprévisible de l'onirisme.

A l'intérieur de l'homme, on découvre la parole et la voie. Grosso modo, on pourrait synthétiser la vision lyrique de Veronica Balaj dans les termes suivants: Soit qu'on passe par la cheminée de la maison, comme dans «Histoire en mouvement», soit qu'elle traverse le miroir, la voie mène vers l'ascension. «Poèmes en civil», par exemple, ne conçoivent pas l'existence horizontalement. Même si le repos et le sommeil déguisent souvent une chute, l'auteur exquise un espace où l'onirisme se définit, finalement, par le sens ascendant. C'est un rêve aérien, où la continuité des images est aux prises à l'inertie induite par le blocage de l'imagination. Le passage par les surfaces spéculaires ne mène pas vers «le pays des merveilles», car au-delà du miroir il n'y a que les préliminaires d'un voyage révélateur. Une préparation avant le grand départ, une initiation à un pas de l'échec, en dépit du détachement ascensionnel qu'elle a expérimenté, pleine d'angoisses, l'être, — on trouve tout cela dans le volume antérieur, «Poèmes en civil», annonçant, peut-être, «L'exil...qui va venir»: «je marchais affectueusement/ par la lumière du miroir/ précaire d'une manière d'équilibre/ quand l'obscurité/ très étroite, m'étouffe/ j'ai dormi avec des anges/ qui se reposent/ dans les bottines usées/ par la marche;/ Je leur demandais un sursis/ inimaginable/ ils n'étaient pas d'accord/ ils me mirent entre les lèvres/ une fleur/ mors/ et apaisement/ de tant de délivrance/ obscurité/ des nuits prochaines/ versait des larmes/.../» («Balade du départ vers le pays des rêves»). Cette fois-ci, la volupté onirique est remplacée par un hypnotisme antinomique. Cherchant et, en même temps, refusant la voie, le

Moi reste suspendu dans son vol, incapable de s'assumer l'instinct profond de l'impondérabilité et, en même temps, de la lumière que le vol extrait de l'obscurité. L'échec de l'ascension n'est à la fin des fins, qu'un sursis. Captif entre terre et ciel, l'être humain recherche avec ardeur la voie vers le pays des rêves, en comprenant qu'on ne doit pas chercher les repères en dehors, sur la carte attentivement conçue de l'univers, mais à l'intérieur, dans la dynamique invisible du Soi. La chute à genoux protégerait, donc, la vraie verticalité de l'être: la volonté de l'élan et le saut ascensionnel.

Dans un dialogue imaginaire avec l'autre et, surtout, face à face à elle-même, l'auteur exploite les ressources de l'imaginaire et de la nostalgie paradisiaques, en les cumulant avec une série de modèles livresques (Mercure, Pan, Venus, Mars, Job, L'apôtre Paul etc.) avec les harmonies des balades très anciennes. L'éros se charge parfois des alluvions symboliques de l'écroulement — la deuxième direction que la verticalité inclut. Les astres prises dans la ronde pourraient provoquer, au fond, le déchiffrement des mystères et le fait de revenir à l'état originare de l'être, par une orientation lucide du sens onirique: /Princesse Andrade/ je vous raconte/ que dans les champs/ le vent/ souffle la neige/ qui est maîtresse/ des danses hallucinantes/ et harmonies/ des flocons de neiges et d'astres/ chantent vos noms/ Ma Princesse/ la maison/ paraît un moulin/ qui moule de la neige/ au seuil de la porte, la main/ gardien pare/ aux cheveux teints/ rougeâtres/ un peu bossue/ oublie la parole/ ayant des hallucinations/ et boit du lait/ et devient ivre/ [...] («Balade aux violons et neige»). La soif de vie se joint, dans les poèmes de Veronica Balaj au mirage de la fête. La grande fête est métamorphosée — reçoit des formes dérisoires, dégradées et aliénantes. Par exemple, la cadence rituelle de la «Balade aux violons et neige» accompagne un spectacle non typique. Une fête dégradée et en même temps déprimante. On a perdu le sens, on a manqué l'entrée dans l'ordre privilégié du monde. Il y a

quelque part une déchirure. Il y a, surtout, un temps de la déchirure, dans lequel l'état de grâce n'est (re)vécu qu'«un ancien jeu banal». Mais l'ensemble des couleurs stridentes, le son violent du spectacle ne sont pas étrangers à la nostalgie de la grande fête. «Dessin aux jupes froncées et tendrement fleuries», «Rôle principal dans un spectacle décadent» et «Spectacle pour provoquer les temps» transcrivent les scénarios d'une fête continue. Implicitement, non authentique: on a remplacé la solennité par l'aspect spectaculaire, le chaos a vaincu l'ordre. Quand l'espace consacré est ombragé par la gaieté du marché et le temps — marqué par la danse passionnée des tziganes, la déchirure paraît irrémédiable: ...pour deux sous /on part à l'aventure/ dans les barques en papier/ d'où le même mot écrit/ est chassé/ par les vagues/ la maison d'en face/ est toute verte/ on dit que son maître/ est fou/ il rit/ comme dans un rituel/ qu'il connaît par coeur/ [...] et sur sa chemise/ il a collé/ sa photo/ du temps où il fumait la pipe/ le coassement des grenouilles/ dans les herbes/ sonne comme une litanie refusée («Rôle principal dans un spectacle décadent»). Les images se situeraient à la limite entre la vision spectaculaire, dérisoire — malade et les développements proches du cauchemar. Dans ce cadre, la problématisation prend des formes pathétiques, sans être, pourtant, moins grave («Dessin aux jupes froncées et tendrement fleuries»). Le discours glisse des images vers l'affectivité et l'idée, de même que, quelque fluent que soit le déroulement des séquences scéniques, les derniers vers du poème arrivent à montrer la tension intérieure du sujet, en migrant lentement vers l'abstrait. Toute une problématisation existentielle, issue d'une distinction majeure se confesse ainsi: l'égarement près de la mort (long, torturant, dramatique) et la fin, proprement dite (non répétable, définitive).

Quand il recourt aux modèles livresques, le poème est articulé plutôt du point de vue culturel que lyrique (*Tolérance pour Pan, Midi incurable*). Dans «Motif d'un livre ancien» le

matériel du dépôt hérité par les images se laisse valorisé dans une méditation sur la double condition de l'artiste: créature et créateur. Donc, deux voies à suivre, chacune avec son éternité. Mais la liaison entre l'action, la réflexion et la gratuité de l'acte créateur: ... seul sous la pluie/ hier soir/ Job m'appelait/ à une confession fatigante/ je m'en allais/ avec lâcheté/ sur un navire utopique/ bâti des mots/ flottants/ entre le Jugement Dernier/ et la poésie («Motif d'un livre ancien»). Sur la ligne marquée par les données culturelles sont inscrits les poèmes de la deuxième séquence, «Buveurs de nonchalance»...on met en jeu de petites explosions de l'imaginaire, dans un mélange d'avidité de l'évocation (du délire) et aspiration spirituelle. Ayant un noyau surréaliste, la profusion des images délirantes des «Chevaux aux oiseaux sur leur chevet», par exemple, caractérise un univers de fantasmes stylisées ou, plus précisément, conventionalisées, en conjuguant le détail quotidien à l'atmosphère onirique — spectrale. Issue d'un intérieur hanté par l'inventaire culturel — esthétisant, les images roulent, infatigables à la recherche du sens, de l'ordre normal que l'humanité, naguère, a perdu. Et surtout à la recherche d'un certain temps. Rien ne traverse les poèmes de Veronica Balaj d'une plus grande constance que les âges du temps — celui du début du monde et de l'être, mais celui de la chute et de la tentation aussi («Vera Icônia» II, «Chevaux aux oiseaux sur leur chevet», «Non harmonies», et «Ciné-vérité»).

Dans d'autres poèmes un personnage devient une espèce d'agent de la décomposition du Moi profond, plus précisément, de sa dimension spirituelle. Le cadre est le même, ayant une vision greffée sur la structure de confession du discours la jonction artisanale des mots, ce qui montre le goût plus général pour l'artifice d'un certain maniérisme. Si la géométrie du monde **est** profondément bouleversée, alors le sujet poétique doit transformer la langueur à cause de l'ordre perdu dans un mouvement efficient — spirituel. Ou dans un ouvrage ascensionnel. Il n'est plus l'être qui repense sa vie, mais le guide de circonstance de ceux égarés

aussi. «J'étais déjà habitué/ à l'ange errant/ chemin faisant/ chantant/ ou/ on l'enfermait/ dans une cage/ regardé/ provoqué/ comme dans un spectacle de cirque; il arrivait qu'il/ s'en dormait en plein jour/ sur l'épaule de quelqu'un/ ou/ sur le chevet;/ il m'obéissait un petit peu encore;/ ses cauchemars/ on ne les désirait pas;/ il tressaillait, sa respiration, était des flammes/ il appelait la pluie/ (il savait d'où) il mouillait — lavait/ ses ailes, comme le linge; [...]. Quelques uns le décevaient/ par des prières/ et des rires moqueurs, il recevait/ son pain quotidien et/ de beaux mots/ (des fausses prothèses pour l'illusion de l'amour) quand/ dans un mélange/ de neige/ et des paroles tombées/ une aile s'est rompue[...] je le fais monter/ sur mon épaule gauche/ je halète vers l'endroit des neiges/ blanches — bleuâtres/ pour lui faire une aile/ de rechange/ pourvu qu'il ne pleuve pas/ pour ne pas fondre/ son aile!/ je pense/ mais l'Ange/ sous mes yeux/ devient/ tronc d'arbre. («Ange à l'aile gelée»). Les sens qui paraissaient se décrypter aisément peuvent se transformer, voilà, dans des formes, tout comme la nature non corporelle, à son tour, peut devenir matière.

La déroute et la rhétorique de l'embarras n'arrive pas jusqu'au seuil de la crise. Le retour aux mêmes obsessions (la vie, le sens, le temps, la mort) se fait plutôt au rythme de la pensée contrôlée que par le déséquilibre transposé dans l'expression. Même dans les séquences où l'obsession se prolonge dans la sphère du délire, celle-ci se prolonge, comme on a déjà observé, sur un fondement essentiellement livresque avec une légère préférence pour les éléments de l'imaginaire maniériste-spectaculaire. Il arrive pourtant que les somptueux sédiments culturels laissent place aux lignes coupées d'une manière profonde, parmi lesquelles la recherche de Soi-même et l'intimité de la mort font irruption d'une couche mythique, à peine décrite («Happy Face», «Exil de jour et de nuit»).

Quand elle comprime sa vie à quelques instants, par la magie du jeu de flammes, l'auteur a le privilège de découvrir les

points de convergence entre le miracle des débuts et son existence actuelle. Le destin et son expression individuelle s'unissent dans la matière vive du mot, qu'on ne ressent pas comme un signe de la pureté absolue (comme dans «Ciné-vérité»), comme porteur de l'erreur primordiale. Mais comme une forme de délivrance de sous la pression suffocante du passage «le jongleur/ au rôle principal/ arrive je fête/ tous mes anniversaires/ en même temps/ et je reste/ dans le cadre des flammes/ issues de ses mains/ spectacle en plein air/ au manque de chance/ et le goût des mots/ mûrs/ dans un cognassier/ et un pommier/ au grain tombé/ d'Eden/ même dans mon carré/ existentiel [...] un tableau en mouvement/ réussi/ le miaulement d'un chaton/ gratte la chair de la nuit/ et cherche de la nourriture/ les secondes arrivent sans freins/ ensemble/des plusieurs directions [...] («Anniversaire et manque de chance»).

Les poèmes de Veronica Balaj, composent et recomposent un monde stratifié, où la culture et la nature ont leur place bien établie. L'assimilation d'une tradition de l'imaginaire s'entremêle au calcul artisanal et aux volutes intérieures, à la plasticité théâtrale.

L'auteur écrit ses poèmes d'une main authentique, de chair et de sang, puis avec une autre aussi — fantasmagique dont le mouvement sur le papier traduit la force ou la fragilité indéfinissable de l'interiorité. Face à la vie et au passage. Face à la poésie.

Grațîela Benga

I.

Poeme în civil / *Poèmes en civil*

Baladă cu viori și zăpadă

Andradei-Veronica

Prințesă Andrada,
dau știre vouă,
se zvântură-n câmpii
zăpada
meșteră în danț și armonii,
halucinant,
într-o horă,
de fulgi și astre,
adună pufoase,
numele voastre
Prințesă,
prin albul zbuțiat,
casa pare o moară
care macină ninsoare;
în poartă, piticul
dichisit străjer
cu părul vopsit
stacojiu,
adus nițel de spate,
uită parola,
are vedenii
și se-mbată
cu lapte

Ballade aux violons et neige

à Andrada-Veronica

Princesse Andrada,
je vous raconte,
que dans les champs
le vent
souffle la neige
qui est maîtresse
des danses hallucinantes
et harmonies,
dans une ronde
de flocons de neige et d'astres
chantent vos noms
ma Princesse, par le blanc tourmenté
la maison
paraît un moulin
qui moule de la neige;
au seuil de la porte, le nain
gardien paré
aux cheveux teints
rougeâtres,
un peu bossu,
oublie la parole,
ayant des hallucinations
boit du lait
et devient ivre

Prințesă,
luați aminte
e vremea
când se-nhaită lupii
bătrâna Abredeva
îi numără
prin ocean
uitând rostul casei
și cântă mereu
despre un fost joc banal
când era elevă
Abredeva
Prințesă,
e vremea!
 Veniți!

ma Princesse,
ayez soin
c'est le temps
où les loups
s'encanailent
la vieille Abredeva
les compte
par sa lunette
oubliant
l'ordre de la maison
et chante toujours
d'un ancien jeu banal
quand elle était écolière
Abredeva
Princesse,
c'est le temps!
Venez!

**Alunecând frumos, prin auzul
urmașilor**

Ore fixe
cu diademă
am primit
pentru
mișcarea mea în lume
sunt
un punct pățimaș, aprins
într-un cerc rotitor
și zgomotos;
o plă-ce-re;
de-a valma,
sar în joc nepotolit,
pești băloși, stridii viclene,
cai surugii birocrați
strigoi unși cu alifii
lipicioase femei fără țâțe,
modiste,
muște, amorezi,
ploi, strategii
prunci, ofițeri severi
o panoramă emoțională
mereu nouă,

**En glissant joliment à travers l'ouïe des
descendants**

Des heures précises
au diadème
je les ai reçues
pour
mon voyage dans le monde
je suis
un point
brûlant de passion,
dans un cercle
qui tourne en ronde
en faisant du bruit;
un vrai plaisir;
pêle – mêle,
dans un jeu inassouvi sautent
des poissons baveux,
huîtres rusées,
chevaux cochers bureaucrates
fantômes couverts de pommades
visqueux
femmes sans seins
modistes,
mouches, amants,
pluies, stratégies,
bébés, officiers sévères
un panorama existant

în rochia mea de seară,
din ierburi temporare
împletită,
potrivesc,
un cântec pe măsură
zvăpăiat,
alunecând frumos,
prin auzul
urmașilor.

toujours nouveau,
dans ma robe de soir,
des herbes temporelles
je compose,
un chant joyeux
un chant doux
qui glisse joliment
à travers l'ouïe
de mes descendants.

Navigationii

Se-arată
ceasul navigării
spre
lâna de aur
așteptam plecarea
amintirile, sub pleoape
fixate
ca niște licheni
nu trag prea greu
constructorii de corăbii,
mai aveau câteva înjurături
și cuie
de bătut în talpa mării
nimeni
nu știa că unuia
nevasta îi născuse
o fată-sirenă
după chipul și asemănarea
viselor lui
toți continuau
să muște din
carnea nopții zbârcite
sperând ca Zeus,
contra unor osanale reverențioase,

Navigations

Le temps de naviguer
en quête
de la laine d'or
est venu
nous attendions le départ,
les souvenirs, fixes
sous les cils
comme des lichens sur les arbres
ne sont pas trop lourds
les bâtisseurs de navires,
avaient encore
quelques clous
et des jurons
pour les fixer
dans la semelle de la mer
personne
ne savait que la femme
d'un bâtisseur
a donné naissance
à une fille – sirène
dont le visage
ressemblait
à ses rêves
tous continuaient
à mordre
de la chair des nuits obscures

duhnind a prefăcătorie
să le-arate unde-i
plosca fermecată
plină cu apă vie
și o hartă,
cu drumuri și pricini
despre
lumea ce va să fie.

en espérant que Zeus
en échange
de quelques hosannas et
prières hypocrites
désire leur montrer
où est la gourde magique
pleine d'eau vive
et une carte,
aux chemins et raisons
qui parlent d'un monde
qui va venir.

Rol principal într-un spectacol deocheat

Port o pălărie
deocheată
cu panglici, fructe
și zurgălăi
în satul acesta
aproape pustiu
casele sunt mici
ferestrele cât ochiul
stâng;
sunt invitată de onoare
la târgul anual,
izvorul
se vinde la bucată
răsucit în sfoară
transparent-gălbuie
un ochean prin care
lumea se vede
anapoda și veselă, trăsnită
o litră de bulion
poți pofți pe gratis
caprele fac larmă
chemând înserarea
când merg la culcare;
preț de doi leuți

Rôle principal dans un spectacle décadent

Je porte un drôle chapeau
aux rubans, fruits
et clochettes
dans ce village
presque désert
les maisons sont petites
les fenêtres comme mon oeil
gauche;
je suis invitée d'honneur
à la foire annuelle
où l'on vend
la source en morceaux
tordus dans la ficelle
transparente – jaunâtre
une lunette par laquelle
on voit le monde
étrange et gai, bizarre,
on peut désirer gratuitement
un litre de jus de tomates
les chèvres font du bruit
en appelant le crépuscule
quand elles vont se coucher
pour deux sous
on part à l'aventure
dans des barques en papier
d'où le même mot écrit

costă aventura
în bărcile de hârtie
pe care scrie
același cuvânt luat de val
casa de vis-à-vis
e toată un verde
stăpânului
mulți îi zic nebun
el râde ca-ntr-un ritual
învățat pe de rost
împarte bănuții din buzunare
la toți cei pe care
îi întâlnește în cale
și poartă lipită
pe cămașă
fotografia lui
din vremea când
fuma pipă;
orăcăitul broaștei
rătăcite în ierburi
sună a litanie refuzată.

est chassé
par les vagues
la maison d'en face
est toute verte
on dit que son maître
est fou,
il rit comme dans un rituel
qu'il connaît par coeur
il donne de la monnaie
de ses poches
à tous qu'il
rencontre sur son chemin
et sur sa chemise
il a collé
sa photo
du temps où
il fumait la pipe;
le coassement des grenouilles
dans les herbes
sonne comme une litanie refusée.

Îngăduință pentru Pan

Zeflemitorul Pan
trecu șuierând
prin auzul meu
marionetă peticită
în culorile
slăbiciunii slăbiciunilor
îmi caut sinele
în vid
vreo sută de zile
la rând printre
sferturi de ceas academice
invariabil stârnind vuiet
viciile secunde
vlăguite, repetate
până la vis
îmi lasă un gust excitant
frunzele copacilor
vara,
se-agață de mine
ca de-o rădăcină
revigorantă
sângele meu
are gust de clorofilă

Tolérance pour Pan

Pan le moqueur
passa en sifflant
à travers mon ouïe
marionnette dont les vêtements
ne sont que des loques
en couleurs
qui cachent
la faiblesse des faiblesses
je cherche mon Ego
dans le vide
une centaine de jours
parmi des quarts d'heures académiques
en faisant toujours du bruit
les vices des secondes
sans vigueur, répétées
jusqu'au rêve
me laissent un goût excitant
les feuilles des arbres
en été,
s'accrochent de moi
comme si j'étais
une racine
mon sang
a goût de chlorophylle

(Pan se-nfruptă din el copios
când îmi pocnește
vreo celulă)
îl iert
și detest
îngălbenirea toamnei.

(Pan s'en extorque abondamment
quand
l'une de mes cellules meurt)
je lui pardonne
et je déteste
le jaunissement de l'automne

**Desen cu fuste crețe și sentimental
înflorate**

Piatra Lunii,
amuletă
apărătoare de rele
o port duminica
lumea începe să cânte
țigăncile
cu fuste crețe
și sentimental colorate,
asudă jucând
pătimașe,
cu amor
într-un târziu, domnul doctor
problematizând clipele
risipite
viespar
sub hainele noastre,
ne lipește pe tâmpile
semnătura temporală,
neterminată
amenințătoare
eu, plus ceilalți opozanți,
iritați, furtunoși,
disprețuitori de teamă,

**Dessin aux jupes froncées et tendrement
fleuries**

La pierre de la Lune,
amulette
qui me défend des maux
je la porte dimanche
le monde commence à chanter
les tziganes
aux robes froncées
et tendrement fleuries,
suent en dansant
avec passion,
avec amour
très tard, monsieur le docteur
problématisant les moments
dispersés
comme dans un guêpier
sous nos vêtements,
colle sur nos tempes
la signature temporelle,
pas finie
menaçante
moi, et les autres opposants,
irrités, furieux
méprisant la peur,
nous vivons les cellules
qui brûlent au soleil

trăim pripit celulele
pârjolite sub soare
ca boabele de grâu
pocnind;
neconținut, înverșunați,
murim
puțin câte puțin.

comme les grains de blé
qui claquent;
sans cesse, acharnés
nous mourons
petit à petit.

Motiv din vechea carte

Iov, desigur
se putea înălța
de la durere la cer,
prin iubire
mai putea
și să moară fragmentar
l-ar fi înviat, poate,
cuvântul
rostit la facerea lumii
ieșit din frică,
fără sceptru,
fără trâmbițe în glas,
Iov, singuratic în ploaie,
aseară,
mă chema
la o mărturisire
istovitoare
cu lașitate
mă îndepărtam
pe-o navă utopică
din cuvinte
plutitoare
între marea judecată
și poezie.

Motif d'un livre ancien

Job, je ne doute pas,
pouvait s'élancer
de la douleur
au ciel,
par l'amour
il pouvait même mourir
graduellement
le Mot
de la Genèse
l'aurait pu faire
revenir à la vie
pas de peur
pas de sceptre
pas de trompettes
seul sous la pluie
hier soir,
Job m'appelait
à une confession
fatigante
je m'en éloignais
avec lâcheté
sur un navire utopique
des mots
flottants
entre le Jugement Dernier
et la Poésie.

Spectacol pentru întărâtarea vremurilor

Măști perfecte
așezate și peste
simțăminte și dinți
(poate înșelători poate surâzători)
ne dăm cu hinta
spre răsărit sau apus
busola ne arată mereu
semnul plus
eu
și ei
și-ncă eu
și încă alții
râdem cântăm...
încăierarea
scamatorului poznaș
cu învățătorul meu
chițibușar,
nu-i deloc amenințătoare
Tușa Natalia poartă șorț pestriț
și seamănă într-o doară,
gazon tivit apoi
milimetric
de-o mașină de cusut
marca Singer

Spectacle qui provoque le monde

Des masques parfaites
cachant
des sentiments et des doutes
(peut-être trompeurs peut-être souriants)
on se balance
vers l'est ou l'ouest
la boussole nous montre toujours
le signe plus
moi
et eux
et encore moi
et encore des autres
on rit, on chante...
la lutte
entre le magicien drôle
et mon instituteur
méticuleux,
n'est pas du tout une menace
Tante Nathalie porte un tablier
et sème de l'herbe
dont les bords sont ourlés
par une machine à coudre
marque Singer
l'oncle Lazarus, un homme
qui croit aux merveilles
s'appuie dans son bâton en glaise

rafinat, unchiul Lazăr
încrezător în minuni
se sprijină în baston de lut
emite păreri
de spectator vlăguit
și-și potrivește ceasornicul
de buzunar,
exact la clipa când,
lumea de-aiurea vădit falsă,
lingușitoare, trecătoare,
se oprește locului aplaudând,
perfidă, flecară, uluită,
gata să se-nfrupte
din spectacolul pus la cale
doar pentru întărâtarea
vremurilor.

émet des opinions
comme un spectateur fatigué
et règle sa montre-bracelet,
à l'heure précise où,
le monde d'un autre endroit réellement
faux,
flatteur, passant,
s'arrête sur place pour applaudir
d'une manière perfide,
banale, ébahie, stupéfiée
prêt à se réjouir
du spectacle mis en train
pour provoquer
les temps.

Aventură făgăduită

În toiul nopții
de mai
(alta decât cea știută)
piața mare a orașului
gemea
de tropotul cailor
înfocați
gata de drum
pentru oricine-și dorea
o mare
aventură;
acoperișurile se țuguiau
din ce în ce,
a mirare
flăcări mânuite
de pricepuți
se răsuceau
ațâțătoare
în simțurile
umbrelor gură-cască,
zice-se c-ar fi
sosit
noaptea viselor cu tâlc
striga poștașul

Aventure promise

Au beau milieu de la nuit
de mai
(une autre que celle connue)
la place centrale de la ville
gémissait
parce que les chevaux trottaient
prêts à partir
avec tous ceux qui voulaient
une grande
aventure;
les toits des maisons
changeaient
de plus en plus,
avec étonnement
des flammes maniées
par des mains habiles
se tordaient provocatrices
dans les sens
des ombres curieuses,
on dirait
que la nuit des rêves judicieux
est arrivée
criait le facteur du côté
de l'ouest
tout sera beau
vous pouvez chevaucher

dinspre vest
totul va fi frumos
și departele, aproape
puteți încăleca!
biciuți caii!
hășturile pot fi
învârtite oricum
distanțele micșorate
cât se vede
cu ochiul,
drumurile
sunt fantastice
nu ezitați! porniți!
întoarcerea-i
altă himeră.

n'importe où
ici, là
fouettez les chevaux!
on peut tourner les harnais
n'importe comment
les distances diminuées
à perte de vue,
les chemins
sont illusifs
n'hésitez pas! allez!
votre retour
est une autre chimère.

Cu evlavie

Mercur
îmi soarbe din palmă
însetat,
ploaia
fostelor zile
socotim împreună
simțurile devastate
pe o roată de foc;
răsucesc
două clepsidre
cu nisip sărat
din mare
e-acum
și e târziu
le-atâră de privirea
zeului rătăcit
printre puncte cardinale,
așteptând.

Avec dévotion

Mercure très assoiffé,
sirote
de ma main
la pluie
de mes anciens jours
ensemble nous comptons
les sens ravagés
sur une roue de feu;
je tords
deux clepsydes
au sable salé
de la mer
c'est maintenant
et c'est tard
je les accroche aux regards
du Dieu qui,
en attendant
s'est perdu
parmi les points cardinaux.

-

II.
Băutori de nepăsări/*Buveurs de nonchalance*

Între alte veșnicii, Muntele măslinilor

Pe două labe sprijinită,
frica rânjește
c-un ochi a noapte
și altul a lună vitriolată
îi cânt un descânt
nani, nani, leoaică,
zăludă, bătrână, nani, nani
amin!
Legea Cuvântului
spune: curaj!
încearcă, poți, poți
urca
Muntele Măslinilor!
Port sub braț
un cireș pregătit să-nflorească
îl voi sădi
între versanții
celor două veșnicii...
Răsuflarea
tăcerii de lut
mi se-alungește pe frunte
începe să dogorească
seva cireșului viu,

Entre d'autres éternités, le Mont des olives

Sur deux pattes appuyée
la peur ricane
d'un oeil vers la nuit
et de l'autre vers la lune
vitriolée
je lui chante un sortilège
fais dodo, ma lionne,
toquée, vieille, fais dodo,
amin!
curage! dit
La Loi du Mot
essaie, tu peux, tu peux
monter
le Mont des Olives!
Sous le bras, un cerisier prête à fleurir
je porte
je le sèmerai
entre les versants
de deux éternités...
Le souffle
du silence en glaise
s'allonge sur mon front
il commence à brûler

îmi zvâcnește
în sânge/ dar
n-am urcat mai sus
decât umbra
făpturii mele
cu genunchii zdreliți;
rotunjesc pietrele
eu în pași colțuroși eu
un cangur
de-aș fi
aș putea sări
zece linii de arșiță
laolaltă...
jos, rotește izvorul
în căutare
de ulcioare,
apusul — răsăritul
se leagă printr-o vale,
iscată biblic în cale.
Nu aflu, dar chiar nu e
nici un toiag
nici un jertfelnic.
Iată,
Umbra Cuvântului vine de sus
mult prea de nepătruns!

la sève du cerisier vivant
tressaillit
dans mon sang / mais
je ne suis pas monté plus haut
que l'ombre
de mon être
aux genoux blessés;
j'arrondis les pierres
moi aux pas aigus moi
un kangourou
si j'étais
je pourrais sauter
dix lignes de la chaleur torride...
tout bas, tourne la source
à la quête
des cruches,
le crépuscule — le lever du soleil
réunis dans une vallée,
nés de la Bible
sur mon chemin
Je ne trouve pas, oui, c'est vrai
Il n'y a aucun bâton
aucun martyr
La Loi du Mot
est là, haut
trop haut!

Mă prăvălesc!
În brațe, strâns,
cireșul e
un trup de copil
fug în spaimă
acoperită de spaimă
tăișul vocii înalte
îmi spintecă
orele;
în urmă
se-aude, huruie
veșnicia
peste versanții muntelui.

Je tombe!
Je serre dans mes bras,
le cerisier
comme un corps d'enfant
Je m'en vais
couverte de peur
Ma voix aigue
coupe
mes heures
on entend
l'éternité
à travers les versants
de la montagne.

Adunarea – scăderea neamurilor

În mijloc
un vas
cu jeratic plin;
arunc semințe
(vor încolți
limbi de foc?)
îngaim o izbăvire.
Prin trupul meu
flacăra,
trupuri de flăcări scânteie
cât
exoticele, înaltele câmpii
ale Meghidonului;
jocul vindecător
al simțămintelor sparte
(în prezent
și-n trecut, poate)
trece prin văz-auzul meu...
Aș putea schimba
vasul;
am încă mai am
arginți câțiva
din vistieria moștenită;
aș putea

Braise et pièces d'argent pour le potier

Au milieu
un pot
plein de braise;
j'y jette encore des graines
(elles germeront
dans langues de feu?)
je balbutie une rédemption.
À travers mon corps
flamme,
des corps de flammes
brillaient encore
les champs exotiques et anciens
du Méggido
le jeu guérisseur
des sentiments-creux
(à présent
et dans le passé, peut-être)
passe à travers mon regard-mon ouïe...
Je pourrais changer
le pot;
j'ai encore il me reste encore
quelques pièces d'argent
du trésor hérité;
je pourrais

reface legământul
cu mirodenii rare
de cedru
ori de chiparos
bunăoară
zvâcnetul flăcării
m-ar săgeta iar
precum răgetul
leului rănit?!
Aș da
șuier cu trufie
asupra
neamurilor adunate
la ușa mea,
dar plâng
în șuier
dedesubt de scăderea neamurilor;
la fereastră,
în semn de pază
însingurată
o pasăre râde.

refaire le serment
par des parfums rares
de cèdre ou de cyprès
par exemple
la palpitation de la flamme
me fligerait de nouveau
comme le mugissement
du lion blessé?!
Je pourrais
siffler avec orgueil
sur les peuples réunis
devant ma porte,
mais je sanglote
au-dessous des peuples diminués;
un oiseau gardien
rit solitaire
devant ma fenêtre.

Amiază nevindecată

Ochi de hultan
ce hultan, amiaza!
înnoadă-deznoadă liniștea noastră
în forme
abracadabrante
lăsând la vedere
frica, viciile și încă, și încă
topește
ce-avem scris pe frunte;
„eu nu mai urc!” îmi spui,
auzi cum latră
vremile
cu picioarele strivite
sub aceste bănci
ale amfiteatrului din piatră?
Scheunatul și revolta lor
se mai strecoară
uneori
prin porii pământului
ajungând suspendate
între cultul Dianei
și Epistolele lui Pavel
către Efeseeni
sufocant amestecul de mit

Midi incurable

Des yeux d'aigle
quel aigle, le midi!
qui noue et dénoue notre silence
dans des formes
fantastiques
laissant à la surface
la peur, les vices et beaucoup
d'autres choses encore
fond
ce qui est écrit sur nos fronts:
„je ne monte plus” tu me dis,
tu peux entendre
l'aboiment du temps
aux pieds écrasés
sous les bancs
de l'amphithéâtre en pierres?”
Leur cri et leur révolte
glissent parfois
à travers les trous de la terre
et arrivent suspendus
entre le Ccte de Diane
et les Epîtres de Saint Paul
aux gens d'Ephès
suffocant le mélange de mythe

și amiaza din jur,
(ai cărei slujitori suntem),
ne-acoperă vătuit
glasurile;
urcând,
am putea trece
de partea cealaltă
prin lumina
tăiată-n zid pe unde
incognito
Apostolul Pavel a fost salvat.
„Vezi?
În urmă-i
deschisă
cartea grea de-nțelesuri,
e-aproape
de ultima filă!”

au midi des environs,
(dont nous sommes
les domestiques),
couvre nos voix
en montant,
on pourrait passer
de l'autre côté
par la lumière
coupée dans la muraille par où
incognito
L'Apôtre Paul a été sauvé.
„Vois-tu?
A sa suite,
ouvert
le livre chargé de sens
ferme sa dernière page!”

Răscrucea regelui

Orbit de scânteierile sabiei,
Regele (Egipetului poate)
ajuns la răscruce,
nu mai știa
încotro s-apuce
și care drum
se potrivea cu lumina
(scăpărătoare clipită,
din chiar tăișul sabiei sale
în luptă prin luptă);
Regele
își ghicea sortii în
ficatul animalului jertfit ieri
pe când palmele regești
nu erau
încrengături pe turnuri
și ochiul său
nu despica îndoiala
vertical
de la stânga la dreapta
sau invers.
Sclipirea sabiei
(șarpe zburător
în atac apărare),

Le carrefour du roi

Le roi de (l’Egypte peut-être)
aveugle par le scintillement de son épée
arrive au carrefour,
ne sut plus
où
et quel chemin
s’harmonisait à la lumière
(étincelant moment,
du tranchant même de son épée
de guerre dans le combat);
Et le roi
lisait son avenir dans
le foie de l’animal sacrifié hier
quand les paumes royales
n’étaient pas
des ébrèchements sur les tours
et son oeil croissant
verticalement
de gauche à droite
ou inversement.
Le scintillement de son épée
(serpent volant
en attaque défense),

la răscruce
nu-l mai îmbărbătează;
viscerele drumului
se umflă
dau clocot
între miază-noapte și zi,
regele
strigă la sorții
înscriși
pe fulgerul tăișului,
„la o parteeeee!”
Coroana
i se-nvârte în aer
sângeriu.
Între sinele mort
și timpul inert,
numele regelui
zboară
până la epuizare.

au carrefour
ne l'encourage plus;
les viscères du chemin
gonflent
bouillonnent
entre le nord et le jour,
le roi
crie aux sorts
marqués
sur l'éclair du tranchant,
„laissez-moi passer!”
La couronne
tourne dans l'air
rougeâtre;
Entre le soi mort
et le temps inerte,
le nom du roi
vole
jusqu'à l'épuisement.

Târgurile nepăsării

... găтели
frumoase găтели!
se rostuiesc
de-a lungul sărbătorii,
găтели, o da, găтели
în toate culorile ;
în vâlvătaia simțurilor,
cu vâlvătăi în nesațiul
vioi topim
ore pleșuve, zbârcite,
aduse la bâlci;
unele scapă
din lanțul gătelii
se-aruncă pe uliți
în târguri
pe drumuri de răscruci
bui măcitoare, strigând:
„suntem suntem vii”
departe-i pieirea
cântând se aude:
jucați!
rolul de-a roata,
jucați!
Toiege în flăcări

Buveurs de nonchalance

...quelles parures,
quelles belles parures!
s'arrangent
tout le long de la fête.
Des parures, oh, oui, des parures
dans toutes les couleurs;
la cérémonie des sens brûlants,
on fond avidement
des heures dénudées, difficiles,
installées à la foire;
quelques unes échappent
et font irruption
dans les ruelles,
des bourgs
dans des chemins des carrefours
étourdis en criant:
„nous sommes nous sommes vivants”
au loin c'est la mort
en chantant on entend:
jouez!
le rôle du vertige sur le cercle,
jouez-le!
Des bâtons en flammes
et des pierres brûlantes

și pietre fierbinți
să ne fie sub tălpi!
arginți pe uliți
pentru sărăci și paradă
arginți, arginți și argilă!
Să-nceapă turnirul
băutorilor de nepăsări
trâmbițe sună
printre găтели
o, ce mai găтели!
haideți încoace,
de-a roata!

sous nos semelles!
des pièces d'argent dans les rues
pour les pauvres et la cérémonie
pièces d'argent, d'argent et de la glaise!
Que le tournoi
des buveurs de nonchalance commence!
des trompettes retentissent
oh, quelles parures!
venez ici,
en roulant!

Trudit, ochiul din medalie

Trudit, ochiul vremii,
turnat în medalia
Meritul Militar Clasa I,
a căpătat
chipul bunicului;
adeseori, se încruntă
(la ce?)
pare o oglindă
înnegurată
(jumătate de mustață
n-a mai apucat
să-i albească)
printre literele numelui său,
(zăbrele din lumină)
am văzut și eu
un ostaș
purtând în casca găurită
o creangă înverzită
oprită din floare
o fi el?
Chipul din medalie
mai șuguește uneori
ordonând
lupte, marșuri, victorii

Fatigué, l'oeil de la médaille

Fatigué, l'oeil du temps
moule en médaille
l'Ordre Militaire Première Classe
a emprunté
le visage de mon grand-père;
souvent, il fonce les sourcils
(a quoi?)
il paraît un miroir
assombri
(une moitié de sa moustache
n'a pas encore blanchi)
parmi les lettres de son nom,
(des barreaux sur une lumière)
j'ai vu moi aussi
un soldat
portant dans sa casquette trouée
une branche verdie
arrêtée de s'épanouir
serait-il?
La figure de la médaille
badine quelques fois
en ordonnant
des combats, marches, victoires
qui galopent
à travers la partie de l'histoire
qu'on lui a réservée.

galopante
prin partea de istorie
încredințată lui.
Ochiul din medalie,
trudit,
se prelinge prin memoria mea
sau îl privește crunt
pe Sfântul Gheorghe
aflat vizavi
și sfântul
e gata să iasă
din icoană
și să se-avânte în luptă
(războiul nu s-a terminat)
vitejia lor
stă pavăză
de apărare provizorie
între mine
și zilele săptămânii.

L'oeil de la médaille
fatigué,
se prélassé par ma mémoire
ou il regarde d'une manière féroce
Saint Georges
installé vis-à-vis
et le saint
est prêt à sortir
de l'icône
et commencer la lutte
(on n'a pas encore fini la guerre)
leur prouesse
est un pavois
de défense provisoire
entre moi
et les jours de la semaine.

Cai, cu păsări pe creștet

...nu știu cum se face,
dar domnul Naciu,
directorul școlii primare
(și nașul meu de botez)
vine, tot vine cu trăsura și caii
dinspre stânga mea;
le poruncește
strunind potopul de copite
și nechezat...
Caii au pe creștet
păsări în loc de
panglici sărbătorești
se răzvrătesc, smucesc
foc scapără, nu alta,
întind hățurile zilei
înapoi,
cutreieră nu știu pe unde
și iarăși
dinspre vale
se pare
îl aduc pe domnul Naciu
la porțile de abur ale școlii
și plouă și ninge când plouă,
noi, de la geam

Des chevaux aux oiseaux sur leur chevet

...je ne sais pas comment ça se fait
mais Monsieur Naciu,
directeur de l'école primaire
(et mon parrain de baptême)
vient, il vient toujours
avec son fiacre et ses chevaux
de mon côté gauche;
prrrrr!leur donne des ordres
tentant la bride
le déluge des sabots
et du hennissement...
Les chevaux ont sur leur chevet
des oiseaux à la place
des rubans de fête
ils se révoltent, ils tirent du feu
ils se débattent de nouveau
en arrière,
ils errent par n'importe où
et toujours de la vallée
il me semble
qu'ils ramènent Monsieur Naciu
aux portes de vapeur de l'école
il pleut et il neige quand il pleut
nous, par la fenêtre

îi facem semne cu vârsta
fluturând-o cât o batistă
să nu ne-nspăimânte;
nechezatul cailor
ne-njunghie auzul
ar trebui să-nceapă ora de citire
(e vârsta)
afară-i timpul gol-goluț
și fuge rostogolind
furtuna cu grindină
sau nu ? Dumnezeule !
domnul Naciu, așteptat
se lasă purtat
din margine, la mijloc
înainte, iarăși înapoi,
n-apucă să ne predea
lecția despre începutul
și îmbătrânirea silabelor
iar grindina peste poartă
ne-arată grădini mult prea albe și reci
cu magice urme,
departe.

nous lui faisons signes de notre âge
en l'agitant comme un mouchoir
pour que le hennissement des chevaux
ne nous fasse peur
en frappant notre ouïe
pourtant, la classe de lecture
devrait commencer
(c'est l'âge)
dehors il y a le temps nu
et il court en roulant
l'orage à la grêle
ou non? Oh, mon Dieu!
monsieur Naciu, attendu
se laisse porté du bord, au milieu
en avant, de nouveau en arrière
il n'arrive pas à nous enseigner
la leçon sur le commencement
et le vieillissement des jardins
beaucoup plus blancs et froids
aux traces magiques,
au loin.

Înger cu aripă de gheață

Mă obișnuisem deja;
îngerul rățăcea pe drum
cântând ori
se lăsa ferecat,
purtat
într-o cușcă
privit ațâțat
în număr de cinc
se-ntâmpla și
s-adoarmă-n plină zi
pe umărul cuiva
sau pe creștet
(dar mă mai slujea
cât de cât)
coșmarurile lui
nu erau de dorit;
tresărea, scotea flăcări
pe nas, pe gură,
chema ploaia
(el știa de unde)
își înmuia—spăla aripile
ca pe niște rufe;
gata, oprește apele!
Fii bun, bun să fii!

Ange à l'aile gelée

J'étais déjà habitué
l'ange errait chemin faisant
chantant où
on l'enfermait,
dans une cage
regardé provoqué
comme dans un spectacle de cirque
il arrivait qu'il
s'endormait en plein jour
sur l'épaule de quelqu'un
ou sur le chevet
(il m'obéissait
un petit peu encore)
ses cauchemars
on ne les désirait pas;
il tressaillait, sa respiration était des flammes
il appelait la pluie
(il savait d'où)
il mouillait-lavait ses ailes
comme le linge;
assez, arrête les eaux!
Sois bon, sois meilleur
le priais-je,
Quelques uns le décevaient

îl rugam.
Unii îl purtau
de la rugăciune la zeflema
primea pâinea cea
de toate zilele și
cuvinte frumoase
(false proteze pentru
iluzia iubirii)
până când,
într-o învălmășeală
de zăpezi
și cuvinte căzute
din veșnicie
o aripă i se rupse
(dureros ?)
Îngerul începu să geamă
(învățase de la oameni
să fie trist);
când nu mai putea
fura corcodușe
să le pună la copt
sub aripi în joacă
plângea
hotărâsc să-i cârpesc
aripa beteagă;

par des prières
et des rires moqueurs
il recevait
son pain quotidien et
de beaux mots
(des fausses prothèses pour
l'illusion de l'amour)
quand,
dans un mélange
de neiges
et
des paroles tombées
de l'éternité
une aile s'est rompue
(en avait-il mal?)
l'Ange commença à gémir
(il avait appris des gens
d'être triste);
quand il n'en pouvait plus
les mettre à mûrir
sous les ailes en jouant
il pleurait
je suis prêt à soigner
son aile blessée;

amestec tencuială
de pe șapte pereți dar
se preface-n vârtej
de praf înecăcios
„hai, bre, nu te lăsa
doborât!” îi spun
îl aburc pe umărul stâng
gâfâi spre locul zăpezilor
albe-albăstrui
să-i fac
o aripă de rezervă
numai de n-ar ploua
să nu-i topească aripa!
îmi zic,
dar Îngerul se preschimbă sub ochii mei
în trunchi de copac.

je mélange la crépissure
de sept murs mais
elle devient tourbillon
de poussière étouffante
holà, hé, ne renonce pas!
dis-je à l'Ange
je le fais monter sur mon épaule gauche
je halète vers l'endroit des neiges
blanches-bleuâtres
pour lui faire une aile de rechange
pourvu qu'il ne pleuve pas
pour ne pas fondre son aile!
je pense,
mais l'ange sous mes yeux
devient
tronc d'arbre.

Ochii pământului

Cristinei

Vijelie de priviri
din ochii pământului,
ai pietrelor
și-ai copacilor
prin verdele
din ochii bălăriilor
și-al jivinelor văduvite
de cuvânt și iubire
se-arată noaptea
mă gândesc s-adun,
ochii ațintiți
peste mine;
privirile cerului, verdelui
vatăma și pustiirea...
podoabe, veșminte brodate
salbe, mi-am pus pavăză
în calea privirilor
de jos în sus
acum, din ochii viței-de-vie
și verdele Acela
voi bea o licoare aromată
și voi naște
o fată.

Les yeux de la terre

à Cristina

La tornade des regards
me perce;
des yeux de la terre,
des pierres
et des arbres
par le vert
des yeux de mauvaises herbes
et des animaux veufs
des mots et d'amour
la nuit commence
je me hâte d'additionner
les yeux rivés
sur et en moi
les regards du ciel, du vert
blessent même la destruction...
des bijoux, des vêtements brodés
contre les regards
d'en bas en haut
à présent, des yeux du vignoble
et de ce vert là
je boirai un philtre embaumé
et je mettrai au monde
une fille.

Coasta Evei, albastră

În grădina Edenului
între vis și realitate...
șarpele
(îmbătrânit ?!)
poate îmi va șopti și mie
secretul acela
încă neafat;
privirea divină
o simt
între mine și vis;
între vis și împlinire
apoi sâmbătă dimineață
mi se albăstri
o coastă
începu să plouă
crunt
peste iubire;
șfichiul privirii divine
mă nimerea în rărunchi
cuvintele-mi scheunau
(jivine bolnave ziceam)
iar coasta

La côte bleue d'Ève

Dans le jardin du Paradis
entre le rêve et la réalité...
le serpent
(vieilli?!) peut-être
me murmura-t-il à moi aussi
ce secret-là
qu'on n'a pas encore dévoilé;
je sens
le regard divin
entre moi et le rêve;
entre le rêve et le bonheur
puis un samedi matin
l'une des mes côtes
devient bleuâtre
et il commença à pleuvoir
sans pitié
sur les amours
l'Oeil Divin réprobateur
me provoquait des remords
mes mots criaient
(fauves malades disais-je)
et ma côte

mi se albăstrea mai mult
minut de minut mai mult
riscam
să devin asteroid
(albastru, cred),
nedorit de ceilalți
sau riscam să fiu
obiect fragil
printre ființele-femei
„ce-i de făcut?”
întrebam un bărbat
căruia, oricum,
la numărătoare,
coastele
îi ieșeau inegale
și cânta
porunca veche
din Grădina Edenului!”
nu vezi,
șerpilor s-au supărat pe tine
(înțelepți, tac retrași
din cale)?
nici un tribunal
nu mai poate dezlega
vinovăția ta

devenait de plus en plus bleuâtre
chaque minute davantage
je risquait
devenir astéroïde
(bleu, je le crois)
répudié par les autres
ou je risquais d'être
objet fragile
parmi les êtres - femmes
„quoi faire?“
demandais-je un homme
qui de toute façon,
en comptant les côtes, celles-ci lui
semblaient inégales
et chanta
l'ancienne loi
du Jardin du Paradis!
ne vois-tu pas
que les serpents se sont fâchés
contre toi
(sages, ils se taisent solitaires
sur leur chemin?)
aucun jugement
ne peut plus t'absoudre

de vinovăția neamului
altor Eve.
Secretul șoptit atunci
îți mai trece
uneori prin auz.

de ta culpabilité
de celle du peuple
des autres Èves.
Le secret murmuré alors
retentit encore
parfois
dans tes oreilles.

Vera Iconia (II)

N-am isprăvit de țesut
pânza
pentru veșmântul de nuntă;
e vremea-nserării
dar ispita mă-ndreaptă
spre Golgota.
Mi-e frică!
Trufia și ura
huiduie neprihănirea.
Vuiesc glasuri în
clocot de ură
mi-e teamă
văzduhul arde și
urc prin teamă
vinovăția săgetează mila
cad pietre aprinse
laolaltă cu
bucăți de cer fierbinți.
Iisuse – Doamne,
sunt Vera Iconia,
lacrimă dau
să stingă vâlvătaia
din glasuri
mi-e o spaimă

Vera Icônia (II)

Je n'ai pas fini de tisser
l'étoile
pour la robe de mariage;
c'est le crépuscule
mais la tentation me dirige
vers le Mont de Calvaire.
J'ai peur!
L'orgueil et la haine
crient haro à la pureté.
Gémissement de haine
j'ai peur
le ciel brûle et
je monte à travers la peur
la culpabilité perce la pitié
des pierres tombent brûlantes
des morceaux de ciel très chauds
Jésus Christ, mon Dieu,
c'est moi Vera Icônia,
Voilà mes larmes
qui éteignent les flammes
des voix
j'ai peur, très peur
de tout!...
Des blessures
si elles font irruption
dans le ciel

de toate!...
Răni, de-or fi pe cer
s-apară
în loc de stele,
e pentru că lemnul crucii
pe care o porți
n-a mai apucat
să-nflorească
sau o fi tăiat
din vreun pom
al grădinii mele
prefăcute-n tăciune?!
Obrazul meu tânăr
pare biciuit
cu umbre uscate
din ramuri
(să fie plutirea
vechilor păcate ?...)
Rogu-te,
primește astă năframă,
în semn de pământească
întrebare-iertare.

comme des étoiles
c'est parce que le bois
de la croix que tu portes
n'a plus réussi
à fleurir
peut-être serait-il coupé
d'un arbre de mon jardin
transformé en tison?!)
Mon visage jeune en glaise
paraît fouetté
par des ombres sèches
des branches
(serait-il l'écho
des anciens péchés?...)
Je t'en prie,
reçois ce fichu
un signe terrestre
question pardon.

Parabole cu ochi roșii

Cuptorul din poveste
avea ochi fierbinți
găurea întunericul
și urechi avea
din buturugi fumegânde
aburul țuguiat
ieșit din ființa lemnului atingea
aripile heruvimilor
veniți și ei uneori
din pribegie buluc;
la întrebări,
nu-mi puteau răspunde,
din pricina
șarpelui casei tolănit parșiv între drumurile
și vremile de sub cuptor
ticălosul
știa că mi-e frică
veni porunca
să-mi iau
cele de trebuință
și să plec;
șarpele s-a cuibărit
în povara lucrurilor mele
scuipa pilde, semne;

Paraboles aux yeux rouges

Le four du conte
avait des yeux brûlants
il trouait l'obscurité
et il avait aussi des oreilles
de vapeurs
très pointues
sortis de l'âme du bois
atteignait
les ailes des chérubins
retournés eux aussi parfois
de l'exil
pour se réchauffer
d'une certaine manière;
à mes questions,
ils ne pouvaient pas me répondre,
à cause
du serpent de la maison
prélassé infâme
entre les chemins
et les temps au-dessous le four
le coquin
il savait que j'avais peur
et quand on a ordonné
de prendre

l-am ogoit
doar împărțind
cu el apa mea
și pâinea mea
amăgirile mi le susură încă
în auz,
la fel de nelegiuit
și
din ce în ce
mai răgușit obligat să bea soare, se zbate
vechea vatră
e acum grădină.

tout ce qu'il me fallait
et partir;
il s'est blotti
dans le fardeau de mes objets
en crachant des exemples, des signes;
et je l'ai calmé
seulement en partageant
avec lui l'eau
et le pain
les désillusions il me les murmure
encore
à l'oreille d'une manière infâme
toujours infâme
et de plus en plus rauque
obligé à boire du soleil,
il se débat
l'ancienne maison
qui est à présent jardin.

- -

III.
Exil de zi și noapte / *Exil de jour et de nuit*

Happy Face

In plin ospăț
cântecul păsării temute
defăima
virtutea mesenilor serii
trecători
prin amor și beție
cântau
vino străine, la masa
cu fecioare
și cupe de vin
sătui de lege să bem
puterea trufiei
multe-am văzut în căile noastre
primejdii
scăpate din frâu
ne-au mântuit
nădejdea;
să-mpărțim vremea din urmă
frățește
vă-ndemn
răsplățiți viclenia
de seară
ocară morții dați
pasărea, iat-o, soarbe
din cupe,
cu bine și rău

Happy Face

En plein festin
le chant de l'oiseau dont on a peur
calomniait
la vertu des invités du soir
des passants
par l'amour et l'ivresse
chantaient
viens étranger, à la table
des vierges
et des coupes de vin
on a marre de la loi
on boit le pouvoir de l'orgueil
on a beaucoup vu sur notre chemin
des dangers
sans freins
nous ont délivré
l'espoir;
partager le dernier temps
également
je vous invite
à récompenser la perfidie
du soir
outrage à la mort devient l'oiseau
le voilà, il boit

cântă,
și-ncepe să moară
cu suflet de om.

8 iunie 2009

du bien et du mal chante,
et commence à mourir
en tant qu'une âme humaine

8 Juin 2009

Exil de zi și noapte

Totul se micșorează
încapă în
pupila mea de ziuă
și de noapte
vine și marțea
când totul se mărește
învârtind
în cazanul uitat pe vatră
noaptele, visele
jocul fluturilor
veniți special
să schimbe gustul
încelestat
pe singurătatea mea
trofeu vânat
în cursa
de-a mă ajunge din urmă.

Exil de jour et de nuit

Tout diminue
et pénètre dans
ma prunelle de jour
et de nuit
ne sois pas surpris
le mardi arrive
quand tout agrandit
mélangeant
dans la lessiveuse oubliée sur l'âtre
les nuits, les rêves
la dépense du coeur
le jeu des papillons
spécialement venus
pour changer le goût
accroché à ma solitude
trophée chassé dans
la course
pour me suivre à la trace.

Dizarmonii

Zodie perfidă
înfiptă
în talpa piciorului meu
strigă a roșu
strigă a verde cu smoală
numărătoarea
a luat-o din loc
prea târziu, Anette!
fără tine
ciocolata, endorfinele
sau un strop de sânge
nu ajută
la nimic
nu mângâie
schingiuirea lui Iisus
eu tot mai tânjesc
după ringul
în care leii
îmi ședeau cumiți
la picioare
derutați
de-atâta iubire.

Non harmonies

Signe du zodiaque perfide
enfoncé
dans mon pied
crie au rouge
crie au vert, au goudron
le calcul s'en va
trop tard, Annette!
sans toi
le chocolat, les endorphines
ou une goutte de sang
ne servent
à rien
ne caressent pas
le supplice de Jésus
moi, je languis encore
à cause du ring
où les lions
se prélassaient obéissants
à mes pieds
déroutés
par tant d'amour.

Ciné-verité

Regele speculațiilor
întunericul
așează granițe între figurile
de lut
colorate țipător
în orgolii, în rânjet,
în lacrima fără părinți
singur tu încerci
cu vise halucinante
să năruie pereții
de gheață
dintre noi și,
uneori,
beat criță, dansezi
într-un autoportret
pe care mi-l dăruiești
în afara ta
lumea scâncește întreagă
ori se răzbună mușcător
smulgându-mi
cuvinte virgine
dintr-un colind
rănit.

Ciné-vérité

Le roi des spéculations
l'obscurité
met des frontières entre les figures
en glaise
en couleurs criardes
en fierté, en rictus
en larme orpheline
c'est toi seul qui essaie
des rêves hallucinants
démolir les murs de
glace
d'entre nous et
parfois,
ivre mort, tu dances
dans un autoportrait
que tu me donnes
en dehors de toi
le monde pleurniche tout entier
on se venge terriblement
en m'arrachant
des mots vierges
et moi, j'erre
dans un chant de Noël
blessé par mon nom.

Identitate

Întinsă ca un lanț prețios
la gîtul unei femei rasate
marea, aseară,
izbucni în plâns
la porțile dintre
oameni și zei
se tulbură caracatițe
și pești obezi
nu mai e regele
Solomon
să ridice din ape
ziduri pentru templul
Domnului
coroane duminicale
și stâlpi cu rodii
în vârf, „înflorite”
se clatină
ritmul pașilor mei
răsună înapoi,
prin oștirea Ierihonului
pe acest drum
silabisit
de singurătate
nu am decât
lighene, tingiri, linguri
în care să torn

Identité

Etendue comme une chaîne précieuse
au con d'une femme raffinée
la mer, hier soir,
éclata en pleurs
à la frontière entre
les hommes et les dieux
les pieuvres se troublent
et des poissons obèse
le roi Solomon
n'est plus
pour dresser
des murs des vagues
pour le temple
de Dieu
couronnes dominicales
et des piliers aux grenades en fleurs
au sommet
chancellent
le rythme de mes pas
résonne derrière moi
par l'armée de Jéricho
sur ce chemin
épelé
par la solitude
je n'ai que des bassines

marea
în caz de topire
și-o casă
de pază
cu geamuri de aur
semințe ritualice
să le-arunc
în ochii morții.

des cuiseurs, des cuillers
où verser
la mer
si elle fond
et une maison gardienne
aux fenêtres d'air
des grains rituels
pour les enfoncer
dans les yeux de la mort.

Adversitate

Fotografiam
un cor de orbi
cântând
imnuri de slavă luminii...
Sticla de parfum B.you
spartă
emana fantome
în prelungirea mâinii mele
spre capăt,
era Dumnezeu
sunetele lumii
(păpuși gonflabile)
pornesc din mine...
o frică neplânsă
hohotește
mi-ar trebui urechi
două în plus
pentru sunetul din mine
și lumea
tămâiată
de amintirea bunicilor
înviați
în memoria casei
iar zorii, azi
țin locul

Adversité

J'ai pris des images
d'un chœur d'aveugles
qui chantait
des hymnes de gloire à la lumière...
Le flacon de parfum B.U.
cassé
émane des fantômes
dans le prolongement de ma main
vers son bout
c'était Dieu
les sons du monde
(poupées gonflables)
jaillissent de moi...
une peur jamais pleuré
éclate en larmes
j'aurais besoin des oreilles
deux, en plus
pour le son de moi-même
et du monde
encensée
par le souvenir de mes grands-parents
quand ils vivaient
en mémoire de la maison
les aubes, à présent
remplacent

puterii de-a mă ruga
să fiu ca la-nceput
când
fântâna batjocurii
nu se revărsase
peste luna de miere
peste
îngerul meu păzitor
ba zvăpăiat,
ba somnambul.

le pouvoir de prier
d'être comme au début
quand la fontaine de l'outrage
ne se jetait pas
sur la lune de miel
sur mon ange gardien
tantôt espiègle,
tantôt somnambule

Cai de omăt

Vânători de timp
nu mai știam
drumul înapoi
spre Adam și Eva
galopam amândoi
pe șaua calului hrănit
cu vin, omături și furtună
ferestre, uși,
deschideam în cale
ziua trosnea a ghindă coaptă
veseleam lumina
ursitoarele-și mușcau limba
nimic
nu se-mplinea
din cele proorocite.
Apoi, vânată, plecarea ta
m-a văduvit de piesele de șah
norocoase
cârjele așteptării
stau cruciș
peste privirea mea
aș vrea
să strigi,
sunt aici,
săgetător de timp și drum.

Chevaux de neige

Chasseurs de temps
je ne me rappelais plus
le chemin de retour
vers Adam et Ève
Nous galopons tous les deux
sur la selle de mon cheval nourri
du vin, des neiges et des tempêtes
fenêtres, portes
s'ouvraient sur mon chemin
le jour craquait comme les glands cuits
en donnant de la joie
à la lumière
diseuses de bonne aventure
mordaient leur langue
rien
ne s'accomplissaient pas de leur prophétie.
Et, ensuite chassé, ton départ
m'a rendue veuve de toutes les pièces
des échecs
pleines de chance
les cannes de l'attente
se jettent de travers
sur mon regard
je voudrais que tu cries
je suis là,
sagittaire de temps et de chemin.

Exotică I

Trenul nr. 2
oprește-ntr-o gară sordidă
plecăm, să legăm
o nouă cină
și-o prietenie
cu fete
din Ispahan
zâmbind învălurit
căutăm treptele secrete
spre Templul Aziș
femei cu fețele vopsite
asemeni păpușilor
întinse pe sfori
de-a latul străzii
în carnaval
cântă și cântă
ești frumoasă, Rita,
aerul molatec
se lipește de trup
peste culorile țipând
străini curioși
vrăjmași ai Casei zeilor
râd zgomotos
la margine de haos

Exotique I

Le train numéro deux
s'arrête dans une gare sordide
nous partons à lier
un nouveau dîner
à une nouvelle amitié
avec des filles d'Ispahan
d'un sourire envahissant
Nous cherchons les marches secrètes
vers le temple Azis
des femmes aux visages peints en couleurs
tout comme des poupées
étendues sur des cordes
le large de la rue
en carnaval
chantant et chantant toujours
Tu es belle, Rita,
de nos corps collent
l'air paisible
et les couleurs criardes
des étrangers curieux
ennemis de la Maison des dieux
rien fort
à la lisière du chaos

pe stradă,
o femeie uscată
face oale din lut
în formă de inimi
concurând Creatorul.

dans la rue une maigre femme
fait des pots en glaise
en forme de coeur
en concourant le Créateur.

Exotică II

Lume pestriță, amețitoare
pe străzile vii,
departe, marea
și-o câmpie
cu iarbă veche
sub ea, îngropate
jurăminte stranii
câțiva elefanți
pe-o scenă roșie
ca un pariu periculos
își aruncă potolit
de pe trompe,
cuburi portocalii
verzi, albastre
e ziua datinei
când
norii sorb din privirea
localnicilor
povești de viață
ofrandă
unui zeu misterios
bolnav de rugină
și drum
soarele trece prin noi
ca o minge de ping-pong
arzândă

Exotique II

Monde mêlé, enivrant
dans les rues vivantes
au loin, la mer
et une plaine
à l'herbe ancienne
des serments étranges
enterrés sous l'herbe
quelques éléphants
sur une scène rouge
comme un pari dangereux
jettent lentement
de leurs trompes,
des cubes oranges verts bleus
c'est le jour du coutume
quand
les mages boivent du regard
des gens du pays
des histoires de vie
offrande
à un dieux mystérieux
malade de rouille
et de marche
le soleil nous traverse
comme une balle de ping-pong
brûlante

ne face mai tineri
în constelații de nume
și gânduri
pe scena roșie
ca un pariu periculos

Iunie, 2009

nous rend plus jeunes
dans des constellations de noms
et de pensées
sur la scène rouge
tout comme un pari dangereux

Juin, 2009

Legendă adăugită

Întru neuitarea lui Doni

Potop de ape sălcii
pe tavanul Sixtinei...
poate-aici te-am pierdut
poate
mai există un Noe
în alte Galaxii
poate tu ai și urcat
în corabia lui
rătăcind
prin albastrul vâscos
al unui potop
re-programat
având permis
de a-temporalitate
vindecat de întuneric
și văzduh
pe un prundiș străin
eu
îmi număr pașii
ne vom reîntâlni
într-un paradis
neștiut încă.

Légende: post scriptum

à la mémoire de Doni

Déluge d'eau fades sur le plafond de la
Sixtine...
c'est peut-être ici que je t'ai perdu
peut-être
il y a encore un autre Noé
dans d'autres Galaxies
errant
par le bleu visqueux
d'un déluge toujours renvoyé
toi, peut-être,
toi, tu es déjà monté
dans son arche
avec un permis de re-temporalité
guéri
par l'obscurité
et le ciel
moi
sur un gravier étranger
je compte mes pas futurs
on va se revoir
dans un Eden
pas encore mûres.

Michelangelo și pasărea

O simplă plecare
o trăsură bizară
îl purta pe Florentin
la Roma,
caii tocău sub copite
punctele cardinale
și noaptea
alergau până-n ceruri
și se-ntorceau
la ordinul expres
al Papei Iulius al II-lea
osiile lumii
treceau prin gândul
Florentinului
pasărea
cu ochi de apă vie
picura din cioc
un abur primordial
pentru
o nouă hartă
a Creației
Florentinul
o colorează
în speranța
îndulcirii
Judecății de Apoi.

Michel-Ange et l'oiseau

Un départ discret
une carrosse bizarre
menait notre Florentin
à Rome
les chevaux foulaient aux pieds
les points cardinaux
et la nuit
ils galopaient jusqu'aux cieux
et rentraient
à l'ordre exprès
du Pape Iulius II
les axes du monde
traversaient les pensées
du Florentin
l'oiseau
aux yeux d'eau vive
laissait tomber de son bec
un souffle primordial
pour
une nouvelle carte
de la Création
Le Florentin
peint l'infini
dans l'espoir
de rendre plus doux
Le Jugement Dernier

Arca lui Noe

Refuzați de Noe
pe corabia sa,
femei și bărbați
urcă un munte
rămas deasupra apelor
Michelangelo tocmai
l-a re-creat
între neant și frică
o femeie-și poartă
bunurile-n spate,
un scaun, o pâlnie
propria-i figură
pe când nu avea
știința ridicării la cer
(hârburile lumii
au timpul măsurat)
agățați de speranță
femei și bărbați
urcă și urcă,
spre-o dorită auroră
Dumnezeu îi întreabă
în ecou
n-ați ajuns încă?

L'arche de Noé

Refusés par Noé
sur son arche,
des femmes et des hommes
montent une montagne
restée au-dessus des eaux
Michel-Ange
vient de l'élever
entre néant et peur
une femme porte
ses biens sur son dos
une chaise, un entonnoir
sa propre figure
quand il ne possédait pas
la science de s'élever vers le ciel
(les débris du monde
ont le temps mesuré)
accrochés à l'espoir
des femmes et des hommes
montent et montent
vers une aurore désirée
Dieu demande
en écho
vous n'êtes pas encore arrivés?

Ochiul Florentinului

Umbra ochiului tău,
Florentinule,
ia foc în mine
femeie
stârnită-n lumină,
din semnul secret
al unor urmași
de pe Arca lui Noe
suspendați retoric acum
pe tavanul Sixtinei
privirea ta, Florentinule,
se-ntinde
peste ape și humă
exultând în mine
confesiuni
jupuite de frig
despre o moarte
sedusă fățarnic
Florentinule,
mi-e foarte sete
privirea ta pocnește
sângerând
în oglinzile lumii.

L'oeil du Florentin

L'ombre de ton oeil,
mon Florentin,
prend feu en moi
femme
jaillie dans la lumière
du signe secret
de quelques héritiers
de l'arche de Noé
suspendus à présent
d'une manière rhétorique
du plafond de la Sixtine
ton regard, mon Florentin,
embrasse
eaux et glaise
exultant en moi
des confessions
acharnées par le froid
sur une mort
séduite d'une manière hypocrite
mon Florentin
j'ai réellement soif
ton regard craque
en saignant
dans les miroirs du monde

Temeri la locul lor

Am aruncat în foc
rochia de mireasă
odată cu pălăria mâncată de molii
și nerăbdarea coclită
ziua și luna
prea se-ncingeau
la dreapta
la stânga mea
pălăria pe care
n-am apucat
să ți-o dăruiesc de ziua ta
are sub boruri
cuibărită
istoria secretă
a cerului, a pământului
și a noastră
întinsă fără suflare
peste Calea Lactee
mă ascund în teama
că va deveni un șarpe
ai cărui ochi
vor ucide lumina

Des peurs inconfondables

J'ai jeté dans le feu
la robe de mariée
le chapeau rongé par les mites
et l'impatience oxydée
les jours et les mois
brûlaient trop
à ma droite
à ma gauche
le chapeau que
je n'ai pas encore réussi
à t'offrir pour ton anniversaire
à sous ses bords
l'histoire blottie, secrète
du ciel, de la terre
et la nôtre
étendue sans haleine
sur la Voie Lactée
je me cache dans la peur
qu'elle va devenir un serpent
dont les yeux
vont tuer la lumière.

Aniversare și tăiere de noroc

Medanei-Patricia

Sosește jonglerul
cu rol principal
îmi sărbătoresc,
toate zilele de naștere
deodată
și stau
înărmată
între flăcările
ieșite din mâinile lui
spectacol de grădină
cu tăiere de noroc
gustul cuvintelor
rodite
într-un gutui
și-un măr
cu sămânța picată
din Eden
taman în pătratul meu
existențial
colorată, flutură
la o adică
partea de frică

Anniversaire et manque de chance

à Medana-Patricia

Le jongleur
au rôle principal
arrive
je fête
tous mes anniversaires
en même temps
et je reste
dans le cadre des flammes issues
de ses mains
spectacle en plein air
au manque de chance
le goût des mots
mûrs
dans un cognassier
et un pommier
à la graine tombée
d'Eden
même dans mon carré
existentiel
une partie de la peur
tremble
comme une feuille en couleur

bună de mestecat
în singurătate
invitații, cu dogoare în gesturi
și pantofi jucăuși,
se-nghesuie, cântă, mimează
un tablou mișcător, izbutit
scheunatul unor pisoai
zgârie carnea nopții
în căutare de mâncare
secundele vin, desfrânate
laolaltă
din mai multe direcții
se veselesc
ce noapte! ce viață
arzând!

prêt à être machée
dans la solitude
les invités, aux gestes profonds
et des souliers qui dansent,
se tassent, chantent et miment
un tableau en mouvement, réussi
le miaulement d'un chaton
gratte la chair de la nuit
et cherche de la nourriture
les secondes arrivent, sans freins
ensemble des plusieurs directions
s'amuse
quelle nuit! quelle vie
brûlant!

Poveste mișcată

Laolaltă,
eu și câțiva îngeri
scheletici
precum sufletul meu,
stăm cocoțați
pe hornul casei
feriți
de veștile bune
și de umbra
vegetațiilor
secerate de lumina lunii;
focul s-a stins
când,
flegmatici, scuiam
în ochii flăcărilor,
durerea oțetită
de plictis
arareori,
mai sughițăm
peste abis
și ne-ntrebăm
cum de nu aflăm
care-i drumul

Le Pays des rêves

Moi et
quelques anges
squelétiques
comme mon âme,
nous nous trouvons perchés
sur la cheminée de la maison
protégés
par les bonnes nouvelles
et par l'ombre
des végétations
abattues
par la lumière de la lune
le feu s'est éteint
quand, flégnatiques, nous crachons
dans les yeux des flammes,
la douleur intensifiée
par l'ennui
rarement, nous avons encore du hoquet
au-dessus l'abîme
et nous nous demandons
pourquoi nous ne trouvons pas
la route

spre Vislanda
doar zărilor
n-au luat-o din loc
au totuși
dimensiuni ordonat-îngrijite
nedumeriți,
cu ochii noștri
de lupi încolțiți
scheletici,
mai lăcrimăm
cât viața
și luăm aminte
să-ngenunchem.

vers le Pays des rêves
seuls les horizons
restés sur place
mais, ils ont pourtant
des dimensions
ordonnées-soignées
Nous, étonnés
aux yeux
des loups attaqués de tous parts
squélettiques,
nos larmes tombent encore
et nous n'oublions pas
d'agenouiller

De-a viața

Osteneala, fierbințeala, pofta
de-a fi nesăbuită
stârnește
lătratul zilei
cățelul pământului
mușcă, și mușcă
din gânduri
mulaje
de ceară topită;
nu-mi pasă
o sumedenie
de subînțelesuri izbăvitoare
mă apără
nimic rău nu știrbește
minutul
cât jocul mă prinde,
vânez simțăminte,
văpăi rătăcite
din ochiuri de fântână
stearpă,
leșin mă declar senzuală
prea multe,
prea altfel trăiesc;

Le jeu à la vie

La fatigue, la fièvre, l'appétit
d'être sans limites
provoque
l'abolement du jour
le chien de la terre
mord et mord
des pensées
des moules
en cire fondue;
je m'en fiche
une série
des sous entendus
sauveurs
me défendant
rien du mal n'entame
le minute
où le jeu m'attrape,
je chasse des sentiments,
des flammes errées
de l'oeil des fontaines sèches,
je m'évanouis
je me déclare sensuelle
je vis trop,
je vis différemment,

asta place la nebunie
până și șerpilor care,
se despielițează lascivi,
prin mirosul
de mere pârguite.

cela plaît à la folie
aux serpents
quand ils perdent
leur peau lascive,
par l'odeur
des pommes mûres.

Cuprins / Sommaire

Prefață / 6
Préface / 13

I.

Poeme în civil/Poèmes en civile

Baladă cu viori și zăpadă / 22
Balade aux violons et neige / 23
Alunecând frumos, prin auzul urmașilor / 26
En glissant joliment à travers l'ouïe des descendants / 27
Navigații / 30
Navigations / 31
Rol principal într-un spectacol deocheat / 34
Rôle principal dans un spectacle décadent / 35
Îngăduință pentru Pan / 38
Tolérance pour Pan / 39
Desen cu fuste crețe și sentimental înflorate / 42
Dessin aux jupes froncées et tendrement fleuries / 43
Motiv din vechea carte / 46
Motif d'un livre ancien / 47
Spectacol pentru întărâtarea vremurilor / 48
Spectacle qui provoque le monde / 49
Aventură făgăduită / 52
Aventure promise / 53
Cu evlavie / 56
Avec dévotion / 57

II.

Băutori de nepăsări/Buveurs de nonchalance

Între alte veșnicii, Muntele măslinilor / 60
Entre d'autres éternités le Mont des olives / 61
Adunarea – scăderea neamurilor / 66
Braise et pièces d'argent pour le potier / 67
Amiază nevindecată / 70
Midi incurable / 71
Răscrucea regelui / 74
Le carrefour du roi / 75
Târgurile nepăsări / 78
Buveurs de nonchalance / 79
Trudit, ochiul din medalie / 82
Fatigué, l'oeil de la médaille / 83
Cai, cu păsări pe creștet / 86
Des chevaux aux oiseaux sur leur chevet / 87
Înger cu aripă de gheață / 90
Ange à l'aile gelée / 91
Ochii pământului / 96
Les yeux de la terre / 97
Coasta Evei, albastră / 98
La côte bleue d'Ève / 99
Vera Iconia (II) / 104
Vera Icônia (II) / 105
Parabole cu ochi roșii / 108
Paraboles aux yeux rouges / 109

III. Exil de zi și noapte/Exil de jour et de nuit

Happy Face / 114
Happy Face / 115
Exil de zi și noapte / 118
Exil de jour et nuit / 119
Dizarmonii / 120

Non harmonies / 121
Ciné-verité / 122
Ciné-vérité / 123
Identitate / 124
Identité / 125
Adversitate / 128
Adversité / 129
Cai de omăt / 132
Chevaux de neige / 133
Exotică I / 134
Exotique I / 135
Exotică II / 138
Exotique II / 139
Legendă adăugită / 142
Légende: post scriptum / 143
Michel-Ange et l'oiseau / 145
Arca lui Noe / 146
L'arche de Noé / 147
Ochiul Florentinului / 148
L'oeil du Florentin / 149
Temeri la locul lor / 150
Des peurs inconfondables / 151
Aniversare și tăiere de noroc / 152
Anniversaire et manque de chance / 153
Poveste mișcată / 156
Le Pays des rêves / 157
De-a viața / 158
Le jeu à la vie / 159

